

Urologie na Karlově slaví 40. narozeniny

Tomáš Hanuš, Libor Zámečník, Radim Kočvara

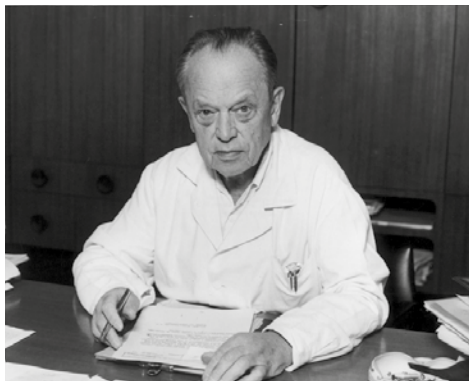
Urologická klinika v Praze na Karlově, byla, dosud je, a věřme, že nadále bude – pro svou tradiční dlouholetou špičkovou úroveň z hlediska především personálního, ale i z hlediska úrovně zdravotní techniky a zázemí pro pacienty, – vyhledávána kolegy i pacienty z oblasti přirozeného spádu i jako superkonziliární pracoviště k řešení komplikovaných případů nebo i obtížné řešitelných komplikací z celé republiky i ze zahraničí. Je nám ctí, že naši péči vyhledaly a stále vyhledávají i známé osobnosti veřejného, kulturního či politického nebo manažerského prostředí. Je to pro nás zavazující výzva, abychom tento kredit udrželi i do budoucna...

Jak uvádíme v kapitole *Vznik a počátky kliniky*, byla Urologická klinika 1. LF UK a VFN v Praze **oficiálně zřízena 17. října 1975**, a její nová budova v Praze na Karlově slavnostně otevřena 22. září následujícího roku. V době otevření měla klinika 96 lůžek a pracovalo na ní 30 lékařů. (více viz kapitola *Vznik a počátky kliniky*).

Přednosty kliniky byli postupně:

**Prof. MUDr. Eduard HRADEC, DrSc.
(1918–2005)**

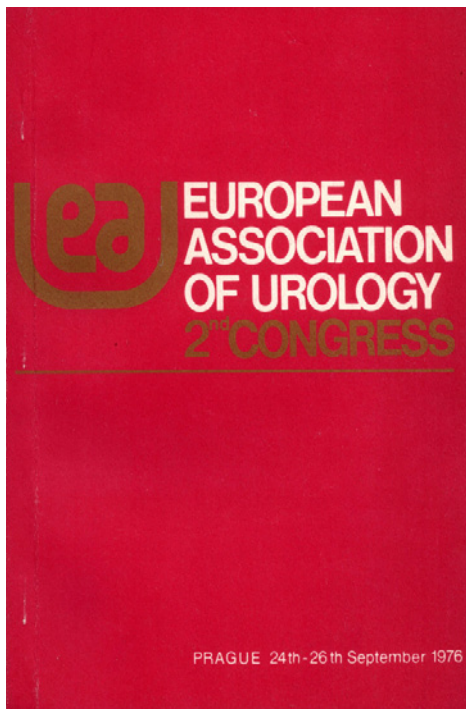
Existence předního medicínského i vzdělávacího zařízení, jaké představuje Urologická klinika VFN a 1. LF UK v Praze, je neodmyslitelně spojena se jménem jejího zakladatele, **prof. MUDr. Eduarda Hradce, DrSc.**

Prof. MUDr. Eduard Hradec, DrSc., zakladatel Urologické kliniky a její první přednosta v letech 1975–1987

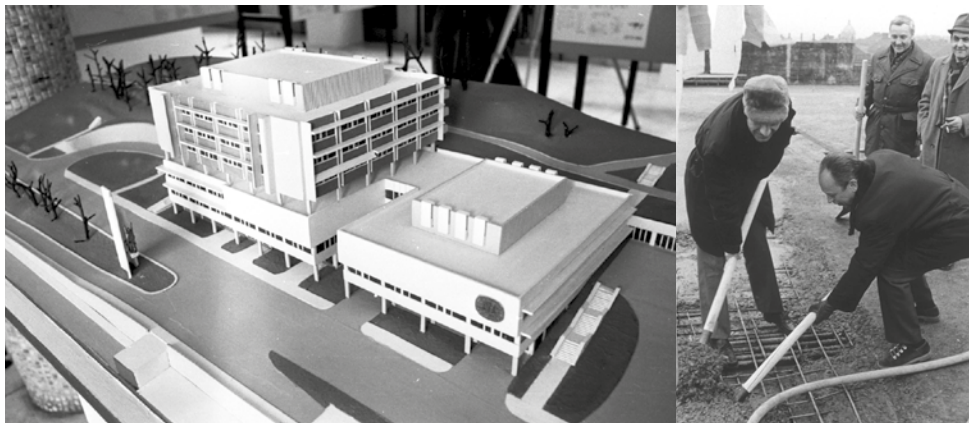
Právě on také kliniku zakrátko po založení v roce 1975 přivedl na vysokou profesionální úroveň.

Prof. Hradec byl prezidentem Československé Urologické společnosti ČLS JEP a v roce 1976 prezidentem 2. Kongresu Evropské urologické společnosti (European Association of Urology – EAU), který se konal v Praze, v hotelu International.

Titulní obálka sborníku 2. Kongresu EAU (Praha 1976); prezidentem kongresu byl prof. Hradec

Byl členem několika redakčních rad zahraničních časopisů, např. *European Urology*. Kromě členství v Evropské urologické společnosti byl současně členem Mezinárodní urologické společnosti (SIU), členem a korespondentem Americké urologické společnosti a Německé urologické společnosti, čestným členem Polské, Italské, Bulharské a Britské urologické společnosti. Prof. Hradec zastával funkci krajského odborníka pro urologii.

Model kliniky a „brigáda“ prof. Hradce při stavbě kliniky...

Získal řadu čestných uznání doma a v zahraničí. Obdržel Medaili Československé lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně a byl nositelem Řádu práce.

Profesor Hradec publikoval již v roce 1965 v americkém *Journal of Urology* dodnes citovanou práci o náhradě močového měchýře po radikální cystektomii,

v roce 1973 v téměř prestižním americkém periodiku publikoval jednu z největších sestav pacientů s nádory nadledvin, a jako první urolog v ČR zavedl standardní provádění radikální prostatektomie při karcinomu prostaty.

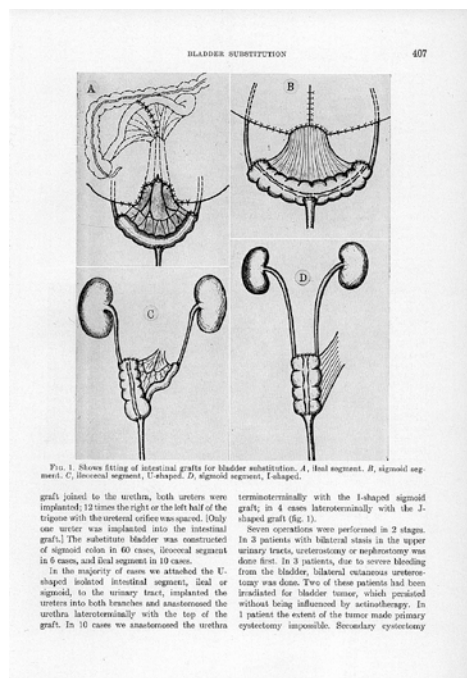
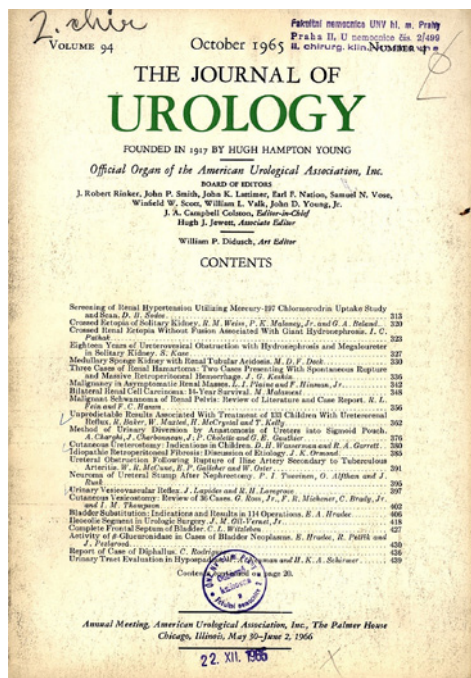

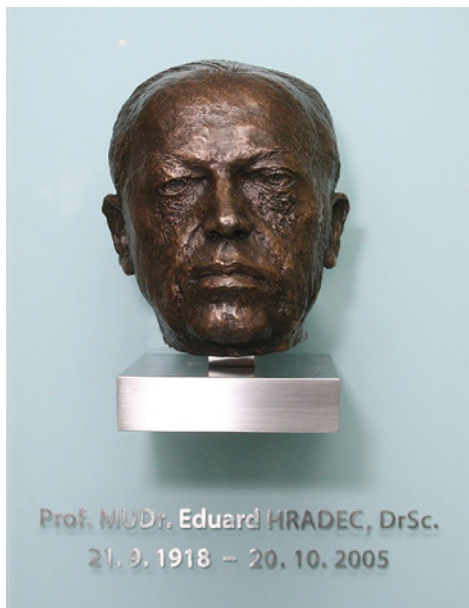
Fig. 1. Shows fitting of intestinal grafts for bladder substitution. A, host segment. B, sigmoid segment. C, iliocecal segment. D, sigmoid segment. E, sigmoid.

graft joined to the urethra, both ureters were implanted; 12 times the right or the left half of the trigone with the ureteral orifice was spared. (Only one ureter was implanted into the intestinal graft.) The substitute bladder was constructed of sigmoid colon in 40 cases, iliocecal segment in 6 cases, and distal segment in 19 cases.

In the majority of cases we attached the U-shaped isolated intestinal segment, ileal or sigmoid, to the urinary tract, implanted the ureters into both branches and anastomosed the urethra laterotermally with the top of the graft. In 16 cases we anastomosed the urethra terminotermally with the I-shaped sigmoid graft; in 4 cases laterotermally with the J-shaped graft (Fig. 1).

Seven operations were performed in 2 stages. In 3 patients with bilateral stasis in the upper urinary tract, ureterostomy or nephrostomy was done first. In 3 patients, due to severe bleeding from the bladder, bilateral cutaneous ureterostomy was done. Two of these patients had been irradiated for bladder tumor, which precluded without being influenced by actinotherapy. In 1 patient the extent of the tumor made primary cystectomy impossible. Secondary cystectomy

Titulní stránka časopisu *The Journal of Urology* z. r. 1965 s dosud často citovanou prací prof. E. Hradce o náhradě močového měchýře střevním segmentem („Bladder Substitution“).

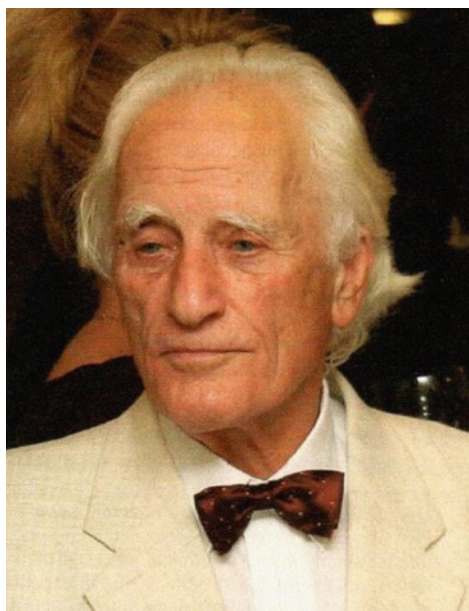
Busta prof. Hradce ve foyeru Urologické kliniky (více viz kapitola Portréty – prof. Hradeč).

Druhým přednostou kliniky, v letech 1987 až 1990, byl doc. MUDr. Ladislav Jarolím, CSc. (více viz kapitola Portréty – doc. Jarolím).

Doc. MUDr. Miroslav Hanuš, CSc. (1941–2015), byl přednostou kliniky od r. 1990 do r. 1992 (více viz kapitola Portréty – doc. Miroslav Hanuš)

Doc. MUDr. Radko Petřík, CSc., nar. 1927, byl přednostou kliniky v letech 1992–1995 (více viz kapitola Portréty – Doc. Petřík)

V letech 1995 – 2009 vykonával funkci přednosty kliniky prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc., nar. 1943 (více viz kapitola Portréty – Prof. Dvořáček).

Prof. MUDr. Tomáš Hanuš, DrSc., nar. 1951, je přednostou kliniky a vedoucím Katedry urologie IPVZ od roku 2009 (více viz kapitola Portréty – prof. T. Hanuš)

Profil kliniky

Urologická klinika poskytuje komplexní odbornou diagnostickou a léčebnou péči **v celém rozsahu urologie**, s výjimkou transplantace ledvin. Pracuje zde několik týmů zaměřených z hlediska diagnostického i léčebného na jednotlivé úseky oboru: uroonkologii, dysfunkce dolních močových cest, andrologii, urodynamiku, rekonstrukční operace močových cest, komplexní léčbu urolitiázy, endourologii, chirurgii nadledvin, plastických rekonstrukcí dolních močových cest, laparoskopii a dětskou urologii. V červnu roku 2014 klinika úspěšně prošla akreditací SAK

v rámci celé Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Má národní akreditaci II. typu a akreditaci k výuce vzdělávacího programu European Board of Urology.

Od svého vzniku se klinika věnuje i péči o dětské pacienty; je zde samostatné dětské oddělení, které provedlo řadu prioritních operací a je významným výukovým centrem. Klinika zajišťuje pregraduální a postgraduální výuku studentů a lékařů v urologii. Přednosta kliniky prof. T. Hanuš je od roku 1999 proděkanem 1. LF UK pro klinickou pedagogiku, garantem specializačního oboru urologie na 1. LF UK a vedoucím Katedry urologie IPVZ, zástupce přednosty kliniky doc. Radim Kočvara, CSc., je vedoucím Subkatedry dětské urologie IPVZ.

Léčebná péče

Klinika po poslední reorganizaci disponuje 58 lůžky pro dospělé pacienty (dvě lůžková oddělení) a 16 lůžky dětskými. Vedle toho má moderní osmi-lůžkové oddělení JIP, kde společně pracují urologové a intenzivisté. Pro dětské pacienty je k dispozici dětská JIP, která má kapacitu čtyř lůžek. Nedílnou součástí kliniky je operační trakt, zahrnující tři operační sály určené pro otevřené nebo laparoskopické operace, jeden sál pro transuretrální endoskopické

operace, jeden pro endoskopické operace na horních močových cestách vybavený rentgenovým stolem, a jeden pro drcení konkrementů mimotělní rázovou vlnou (LERV). Dále má klinika ambulantní část pro akutní případy a poradny pro chronicky nemocné. Samostatná radiodiagnostická část je detašovaným pracovištěm *Radiologické kliniky VFN a 1. LF UK*. V budově jsou dále posluchárna, studovna, knihovna, učebna laparoskopie, rozsáhlý archiv, výuková ambulance pro mediky, výdejna nemocniční lékárny, jídelna pro personál a pracoviště sterilizace nástrojů a obvazového materiálu. Současné lékařské obsazení s pracovními úvazky minimálně 0,8 tvoří 20 lékařů, z toho dva univerzitní profesori a jeden docent, dva doktoři a dva kandidáti věd, a čtyři Ph.D.

Na každém z lůžkových oddělení pracují kromě vedoucího lékaře tři sekundární lékaři, na jednotce intenzivní péče jeden sekundární lékař. Součástí týmu na JIP je sloužící lékař – intenzivista-anesteziolog, organizačně patříící pod Kliniku anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny (KARIM). Nedílnou a významnou součástí kolektivu je 77 zdravotních sester a 14 ošetrovatelek a sanitářů. Činnost kliniky, zejména v oblasti **léčebně-ošetrovateľské**, si nelze představit bez spolupráce lékařů a sester a ošetrovateľského personálu. Přes velký počet auditů a kontrol ze strany managementu nemocnice a externích auditorů, které největší tíhou doléhají právě na staniční sestry a vrchní sestru, nutno s hrdoostí říci, že naše sestry jsou profesionálkami na slovo vzatými. Vyznačují se erudiicí, empatií, entuziasmem i nezdolnou trpělivostí s pacienty, s administrativou i byrokracií,

Vrchní sestra Olga Krpatová se zástupcem přednosta doc. R. Kočvarou, CSc., FEAPU

a naštěstí někdy i s lékaři. Vrchní sestra Olga Krpatová byla v roce 2009 vyhlášena nejlepší pracovnící VFN v Praze. Navíc jsou naše sestry aktivní v rámci ČAS – Česká asociace sester, kde sestra Olga Bolinová z JIP kliniky byla předsedkyní urologické sekce (*více viz v kapitole Ošetrovateľská péče*).

Léčebná péče v číslech

Ročně je na klinice hospitalizováno kolem 2500 dospělých pacientů a cca 1100 dětí. Operováno je přibližně 70 % z hospitalizovaných nemocných. Ročně je zde provedeno cca 2800 operací, z toho přes 1400 výkonů laparoskopicky nebo endoskopicky, okolo 250 pacientů podstoupí drcení kamenů v močových cestách mimotělní rázovou vlnou, a ročně odoperujeme rovněž téměř 600 dětí z celé ČR.

Níže uvedené tabulky ukazují počty, ev. skladbu operací v určitých obdobích existence kliniky.

ROK	POČET OPERAČNÍCH VÝKONŮ (VČETNĚ LERV*)
1996	2 374
1997	2 269
1998	2 357
1999	2 417
2000	2 375
2001	2 408
2002	2 042
2003	2 192
2004	2 414
2005	2 551
2006	2 524
2007	2 989
2008	3 107
2009	3 132
2010	2 972
2011	2 827
2012	2 910
2013	2 863
2014	2 728
Celkem:	49 451

* mimotělní rázová vlna pro léčbu močových kamenů

Přehled operací provedených na Urologické klinice 1. LF UK v Praze v letech 1976–1985

Operace	MUŽI	ŽENY	CELKEM
Operace otevřené			
Nefrektomie pro tumor	442	292	734
Nefroureterektomie	71	37	108
Resekce ledviny pro tumor	31	36	67
Pyelolitomie	575	551	1126
Ureterolitomie	590	321	911
Pyeloplastiky	419	269	688
Antirefluxová reimplantace	323	485	808
Ureterorafie	23	28	51
Uretero-pyeloanastomóza při ureter duplex	35	53	88
Adrenalektomie	107	212	319
Parathyreoidektomie	39	108	147
Uretrorafie	100	0	100
On-lay plastika pro strikturu uretry	27	0	27
Operace hypospadie	708	0	708
Operace varikokely otevřené	303	0	303
Prostatektomie transvezikální	3 966	0	3 966
Radikální prostatektomie	161	0	161
Lymfadenektomie	459	77	536
Cystektomie	204	72	276
Ureteroileostomie	113	40	153
Střevní náhrady močového měchýře	124	54	178
Operace varikokely – laparoskopicky	156	0	156
Augmentace močového měchýře	28	18	46
Gastrocystoplastika	4	2	6
Exstrofie močového měchýře	8	6	14
Apendiko-vezikostomie	8	6	14
Závěsné operace pro ženskou inkontinenci	0	119	119
Otevřené operace pro ženskou inkontinenci	0	97	97
Plastika hrdla močového měchýře	14	10	24
Umělý svěrač AMS 800	14	0	14
Operace vezikovaginální píštěle	0	121	121
Orchiopexie	424	0	424
Operace pro karcinom penisu	178	0	178
Chirurgická konverze transsexuála	7	4	11

Operace transuretrální			
Transuretrální prostatektomie	2 616	0	2 616
Transuretrální resekce močového měchýře	2 611	957	3 568
Transuretrální resekce valvuly uretry	151	0	151
Optická uretrotomie podle Sachseho	1 142	31	1 173
Vnitřní uretrotomie	24	447	471
Ablace tumoru měchýře Laserem	19	22	41
Vizuální laserová ablace prostaty – VLAP	94	0	94
Operace perkutánní			
Perkutánní extrakce konkrementu	609	559	1 168
Extrakorporální litotrypse			
Litotrypse mimotělní rázovou vlnou – ESLW	3 132	2 794	5 926
Celkem	40 385		

Průměrná doba hospitalizace se postupně zkrátila z 16 na 4,5 dne

Od zahájení provozu v nové budově bylo na **ambulantních** klinice ošetřeno kolem dvou miliónů nemocných (s ročním průměrem kolem 55 000 dospělých) a také kolem 3 700 dětí a dospívajících do 18 let věku. V ambulantní složce pracuje řada odborných poraden, z nichž některé se staly vzorovými pro celou republiku (pro metafylaxi urolitiázy, urodynamická poradna, pro nádory močového měchýře, dětská, andrologická). Vzhledem k umístění v centru Prahy ošetřil klinika v odpolední a noční službě velký počet pacientů také akutně.

Např. konkrétní údaje za rok 2013 jsou: hospitalizováno **2 386** pacientů (z toho **688** dětí), provedeno **2863** operací, z toho laparoskopicky nebo endoskopicky **1 434** výkonů, **241** drcení litiázy mimotělní rázovou vlnou (LERV). Dále provedeno **593** operací u dětí. Ambulantně akutně nebo ve specializovaných poradnách ošetřeno **51 839** pacientů (z toho **33 817** vyšetření) a **3 693** dětí do 18 let věku (z toho **1 423** vyšetření).

Urologická klinika se velmi často stává pracovištěm, na němž mají některé diagnostické a léčebné metody „**národní premiéru**“. Mezi nejvýznamnější patří např.:

- *Urodynamické vyšetřovací metody* (3. 1. 1977)
- *Intermitentní katetrizace močového měchýře* (1980)
- *Mikrochirurgické rekonstrukční operace v dětské urologii* (12. 5. 1980)
- *Závěsné operace pro ženskou inkontinenci podle Stamey-Perreyry* (22. 3. 1984)

- *Perkutánní extrakce močového konkrementu* (10. 4. 1985)
- *Operace hypospadie tubulizovaným lalokem z předkožky dle Ducketa* (14. 6. 1987)
- *Retropubické radikální prostatektomie* (4. 5. 1986)
- *Náhrady močového měchýře detubulizovaným nízkotlakým ileocekálním segmentem tzv. Mainz pouch I.* (23. 3. 1987)
- *Litotrypse (drcení) močových konkrementů extrakorporální rázovou vlnou – priorita v zemích tehdejšího sovětského bloku* (13. 4. 1987)
- *Perfúzní pyelomanometrie dle Whitakera* (1989)
- *Náhrady močového měchýře detubulizovaným nízkotlakým ileálním segmentem* (25. 5. 1988)
- *Augmentace močového měchýře detubulizovaným nízkotlakým ileálním segmentem* (28. 2. 1990)
- *Prepuciální onlay plastiky hypospadie* (11. 2. 1992)
- *Sigma-rectum pouch, tzv. Mainz pouch II.* (23. 6. 1992)
- *Plastické operace transsexuálů* (30. 11. 1992)
- *Implantace umělého močového svěrače AMS 800* (1. 12. 1992)
- *Augmentace močového měchýře žaludkem* (28. 9. 1993)
- *Závěsné operace pro ženskou inkontinenci podle Raze* (15. 12. 1993)
- *Submukózní instilace teflonu do stěny uretry nebo močového měchýře* (1993)
- *Prepuciální onlay-inlay plastiky hypospadie* (20. 9. 1994)

- *Plastiky epispadie (metodou disassembly) dle Mit-chella (1994)*
- *Autoaugmentační gastrocystoplastiky (12. 10. 1994)*
- *Použití bukální sliznice při rekonstrukci uretry (28. 3. 1995)*
- *Laparoskopická nefrektomie (4. 10. 1995)*
- *Použití apendixu v náhradě močového (1998)*
- *Fluorescenční endoskopie (1998)*
- *Laparoskopická mikrochirurgická lymfatika šetřící varikokektomie (15. 3. 1999)*
- *Laparoskopická adrenalectomie (10. 9. 1999)*
- *Laparoskopická nefrektomie pro tumor (7. 3. 2000)*
- *Retroperitoneoskopická pyeloplastika u dítěte (15. 6. 2000)*
- *Laparoskopická pyeloplastika (3. 7. 2001)*
- *Laparoskopická resekce tumoru ledviny (16.3.2002)*
- *Laparoskopická radikální prostatektomie (12. 8. 2002)*
- *Laparoskopická heminefrectomie u dítěte (15. 10. 2004)*
- *Laparoskopická uretero-pyeloanastomóza*
- *TVT plastika u ženské stresové inkontinence (2004)*
- *TOT plastika u ženské stresové inkontinence (2005)*
- *Suburetrální páska ARGUS u inkontinence mužů (2006).*
- *Suburetrální pásku ADVance u inkontinence moče u mužů (2014)*

Trend ke stále menší invazivitě při jakémkoli chirurgickém výkonu je v dnešní době zřejmý. **Endoskopické operace** na horních a dolních močových cestách patřily v urologii vždy k moderním trendům ve vývoji celého oboru, laparoskopické operační výkony využívají jejich výhod u stále většího počtu pacientů a operovaných orgánů (více viz kapitola *Laparoskopie; Cystoskopie*).

Nové technologie v laparoskopii vedou k větší bezpečnosti operace pro pacienta a většímu komfortu pro celý operační tým. Na klinice se provádějí laparoskopické operace u dospělých pacientů již přes 20 let. Jejich počet se neustále zvyšuje, doba operací zkracuje a také spektrum prováděných výkonů je mnohem širší. Zahrnuje jak výkony rekonstrukční (např. pyeloplastika – plastika ledvinné pánvičky), tak ablační, a to pro benigní i maligní onemocnění. A některé výkony jsou prováděny již téměř jen výhradně laparoskopicky (např. adrenalectomie – odstranění nadledviny).

Laparoskopická operativa se stala významnou součástí onkourologie, oboru, který se široce rozvíjí.

V současné době je nejčastějším výkonem radikální prostatektomie. Je indikována u pacientů s nádorem prostaty ohraničeným na tento orgán. Odstraňuje se při ní celá prostata i se semennými váčky a hrdlo močového měchýře je našito k močové trubici. Počet těchto pacientů stále narůstá, celkem jich bylo na klinice již provedeno více než 400 (více viz v kapitole *Laparoskopie*).

Současné také stoupá počet laparoskopických operací u dětí s vývojovými anomáliemi močopohlavních cest. V letech 1993–2014 bylo provedeno téměř 1000 laparoskopických výkonů u dětí od 8 měsíců do 18 let, z toho jen na ledvině přes 300 operací (zejména pyeloplastik, dále nefrektomií a hemi-nefromegeaureterektomií, uretero-pyeloanastomóz, kde byly uplatněny originální techniky). Kolem 200 nejmenších dětí bylo operováno pro nehmátné varle. u většiny z více než 400 pacientů operovaných pro varikokélu byla použita originální technika laparoskopické mikrochirurgické operace, která vznikla na klinice (doc. Kočvara) a je opakovaně citována ve světovém písemnictví.

Urologická klinika VFN a 1. LF UK v Praze se významně podílí na léčbě nemocných s nádorovým postižením močového a pohlavního ústrojí. V celém spektru léčebných činností dominuje vedle diagnostických procesů zejména radikální a konzervativní chirurgická léčba a na ni navazující dispenzarizace nemocných. Podle rozsahu postižení příslušného orgánu a respektovaných léčebných standardů je aplikována následná léčba hormonální, lokální chemoterapie, imunoterapie a léčba cílená. Spolupráce s ostatními pracovišti KOC (Onkologická klinika VFN a ÚRO NNB Praha) je velmi těsná a probíhá jedenkrát týdně formou indikačních sezení multidisciplinárního týmu, kde ke každému diskutovanému případu je vždy vyhotoven písemný protokol o konsenzuálním dalším postupu. Onkologické péče poskytovaná Urologickou klinikou VFN a 1. LF UK ve vztahu k orgánovému postižení zahrnuje několik oblastí, které jsou podrobně popsány v kapitole *Onkourologie*.

Struktura činnosti kliniky je organizována v jednotlivých odborných centrech:

- *centrum rekonstrukční urologie*
- *centrum onkourologie*
- *centrum urodynamiky*
- *centrum dětské urologie*
- *centrum andrologie*
- *centrum léčby urolitiázy a litotrypse*
- *centrum laparoskopie a endourologie* (více viz kapitola *Odborná centra kliniky*)

Pregraduální výuka

Pregraduální výuka urologie posluchačů 6. ročníku 1. LF probíhá v magisterském studijním programu v oboru *Všeobecné lékařství* a v magisterském navazujícím studijním programu v oboru *Intenzivní péče – předmet „Intenzivní péče v urologii“* – více viz kap. *Pedagogická činnost kliniky*.

Klinika též slouží jako základna praktické výuky studentek Vyšší odborné školy zdravotnické a Střední zdravotnické školy Praha 4, 5. Května 51, dále Vyšší odborné školy zdravotnické Suverénního řádu maltezských rytířů, Praha 2, Ječná 33 a dále posluchaček Ústavu teorie a praxe ošetrovatelství 1. LF UK v Praze.

Popromoční specializační vzdělávání

Klinika má akreditaci pro specializační vzdělávání v oboru urologie MZ ČR II. typu, tj. na celý program specializačního vzdělávání pro **obor urologie** a také nástavbový **obor dětská urologie**.

V r. 2014 klinika obdržela prestižní certifikát „EBU – Certified Training Centre“ (EBU – European Board of Urology) o akreditaci pro výuku evropského programu urologie. Tento certifikát je podložen splněním velmi náročných kritérií v oblasti péče o pacienty včetně počtu i náročnosti operací a diagnostických výkonů, zohledňuje úroveň lékařské technologie na pracovišti, kvalitu výuky posluchačů lékařské fakulty, harmonogram a úroveň tréninku rezidentů a stážistů a v neposlední řadě rozsah a kvalitu publikační aktivity členů pracoviště podložené vědeckovýzkumnou činností.

Na klinice má sídlo i **Katedra urologie IPVZ** (dříve ILF), která organizovala a realizovala povinnou teoretickou popromoční specializační výchovu všech českých urologů do roku 2012, kdy organizaci specializačního vzdělávání v základních oborech převzaly lékařské fakulty. Dle statistiky atestací vedené od r. 1988, proběhlo na klinice do r. 2011 celkem 349 atestací I. stupně, 240 atestací 2. stupně (do roku 2005) a 44 jednostupňových atestací (po roce 2007).

Dále má na klinice sídlo **Subkatedra dětské urologie IPVZ, která organizuje atestace z dětské urologie**. Klinika má také již několik let akreditaci k výuce certifikovaného **kurzu dětské urologie** a provádí výuku pro interní i externí školence. Vedle toho má i akreditaci pro školení evropského programu výuky dětské urologie od evropského výboru JCPU (Joint Committee of Paediatric Urology) – více viz kapitola „Specializační vzdělávání“

Vědeckovýzkumná činnost

Na klinice probíhá vědecko výzkumná činnost. Klinika umožňuje **doktorské studium biomedicíny** pro urology v rámci oborové rady Experimentální chirurgie 1. LF.

Dosud klinika vyřešila 15 významných resortních výzkumných úkolů, které byly hodnoceny v kategorii A a B v rámci grantů IGA MZ ČR, GA ČR, GA UK, TIP MPO, AZV aj. V posledních letech to byly např. granty:

1. Grant TIP Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, č. FR-TI3/666 „*Stanovení panelu nových nádorových markerů u vybraných onkologických onemocnění*“ Grant IGA MZ ČR č. NT-12205-“
2. Grant IGA MZ ČR č. NT-12417-5 „*Detekce cirkulujících nádorových buněk a sledování exprese genů u kastrocně rezistentního karcinomu prostaty jako součást individualizace systémové léčby*“ „Využití mikroRNA, mRNA a volné DNA pro časnou neinvazivní detekci a stanovení prognózy u pacientů s karcinomem močového měchýře
3. Grant IGA MZ ČR č. NT-12137-5 „*Korelace syndromu pánevní bolesti u intersticiální cystitidy s histopatologickým nálezem, axonopatií viscerálních nervů stěny močového měchýře, expresí beta-HCG v roztelu a mikrobiálním nálezem v biotickém vzorku*“
4. Program rozvoje Univerzity Karlovy (PRVOUK) č. 25 Komplikace metabolických chorob *V rámci projektu se urologická část týmu věnuje pacientům s poruchami erekce i hodnotí závislost této sexuální poruchy v závislosti na poruše endotelové funkce (vyšetření na přístroji ENDOPAT)*.
5. Program rozvoje Univerzity Karlovy (PRVOUK) č. 27 Komplexní onkologický program

Dva **granty** získaly Cenu ministra MZ – více viz kapitola „Vědecko výzkumná činnost, granty“

Publikační, přednášková činnost a pořádání odborných akcí

Pracovníci kliniky pravidelně a často přednášejí na tuzemských i zahraničních vědeckých akcích. Klinika organizuje každé dva roky „*Zimní urologická sympozia*“ (v roce 2015 to byl např. již 12. ročník). Každoročně se velký počet lékařů kliniky aktivně zúčastňuje národní výroční konference ČUS ČLS JEP, nejvýznamnějších evropských urologických akcí (EAU – European Association of Urology, CEM – Central European Meeting EAU nebo kurzů Eu-

ropean School of Urology či ESPU), EUREP aj. Od roku 2000 spoluorganizujeme urologické sekce na onkologickém mezinárodním sympoziu PragueOnco v Praze aj. Přednostové kliniky byli v letech 1998, 2005 a 2011 prezidenty *Výročních národních konferencí České urologické společnosti ČLS JEP* a vědeckými sekretáři byli prof. Babjuk a prim. Zámečník. Docent Kočvara jako předseda pediatrické sekce ČUS

Prezidentem 26. kongresu ESPU, konaného v říjnu 2015 v Praze byl docent Kočvara

každoročně organizuje setkání této sekce na různých místech ČR a v roce 2015 předsedá celosvětovému kongresu pediatrické urologie v Praze (ESPU).

Publikační činnost lékařů Urologické kliniky je pochopitelně za celou dobu svého trvání rozsáhlá a pokrývá široké spektrum od prací původních včetně těch s vysokým IF (impact faktorem) publikovaných v prestižních zahraničních periodikách přes přehledové články až po kazuistiky.

Současně se lékaři kliniky podíleli na autorství či spoluautorství významných učebních textů a monografií. Největší úspěch zaznamenala trojdílná „Urologie“, (1998), která v roce 1999 obdržela Cenu rektora Karlovy univerzity, Hlávkovu cenu, Cenu IPVZ a Cenu ČLS JEP. Dalšími významnými publikacemi jsou *Onkourologie* (2005), *Nemoci močového* (2008), *Andrologie* (2010), *Urologie pro praktické lékaře* (2012) – více viz

kapitola „Publikační činnost pracovníků kliniky“.

Všichni lékaři kliniky jsou **členy** České urologické společnosti, EAU (Evropské urologické asociace), někteří jsou též členy AUA (American Urological Association, ICS – International Continence Society, ESPU – European Society for Pediatric Urology) aj., někteří byli nebo dosud jsou lektory ESU – European School of Urology, EUREP – European Urological Residents Educational Programme, EUNI, INCOFOR a aj.

Čestní členové ČUS ČLS J. E. P byli a jsou:

† prof. MUDr. Eduard Hradec, DrSc.

† prim. MUDr. Bohumil Matras

† doc. MUDr. Miroslav Hanuš, CSc.

doc. MUDr. Petřík Radko CSc.

prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc.

Od zahájení činnosti kliniky v roce 1975 byli nebo jsou habilitovaní lékaři kliniky **činnými funkcionáři** nejen v ČR – např. ve Výboru České urologické společnosti ČLS JEP (3x předseda, 2x vědecký sekretář, opakovaně členové Výboru), Kolegia děkana 1. LF UK, ve Vědeckých radách 1. LF UK, VFN, IPVZ nebo MZ ČR, AK MZ ČR, AZV ale i v evropských strukturách jako ESU, EAU Guidelines, EBU, ESPU, ICC, ICS, JCPU aj.)

Rozvoj kliniky byl usnadněn četnými dary od jednotlivců či díky **partnerství** s významnými firmami. Velmi užitečnou úlohu zde v minulosti sehrál **Nadační fond Lucie** (více v kap. o *Nadačním fondu*)

Co se na klinice změnilo od podzimu 2009?

Poslední přednosta se ujal své funkce (1. září 2009) nejen s cílem dalšího rozvíjení léčebně-preventivní urologické péče na špičkové úrovni a zajištění kvalitní výuky mladých lékařů, ale také s důrazem na komunikaci mezi pracovníky na všech úrovních, na kultivaci pracovního prostředí pro pracovníky kliniky i pro pacienty, na zamezení odchodům dalších pracovníků z kliniky z jiných důvodů než jejich kariérního postupu, a samozřejmě také s cílem dále vyvíjet grantovou a publikační aktivitu lékařů kliniky. Autoři z kliniky za poslední čtyři roky publikovali několik prací s IF, řešily se zde čtyři granty, v roce 2014 byl obhájěn v kategorii jako „vynikající“ nejrozsáhlejší grant kliniky za dobu jejího trvání (MPO TIP o onkomarkerech) atd. (více viz kapitola *Publikační činnost*).

Dovolujeme si Vás pozvat na

TISKOVOU KONFERENCI
pořádanou u příležitosti

EVROPSKÉHO TÝDNE UROLOGIE

UROLOGY WEEK 2014
For public awareness of urological conditions

Tisková konference se uskuteční
v úterý 9. září 2014 od 11.00 hodin
v prostorách Urologické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze
Ke Karlovu 6, Praha 2, 5. patro

**NÁDORY LEDVIN A MOČOVÉHO MĚCHÝŘE – JEJICH LÉČBA
A EXISTUJE PREVENCE??**

UROLOGY WEEK 2014 – Týden urologického zdraví je evropskou aktivitou, ke které se již tradičně Urologická klinika 1. LF UK a VFN připojuje. Tato aktivita má za cíl:

1. zvýšit informovanost o závažných urologických onemocněních, zvláště o prevenci a možnosti léčby
2. informovat o práci urologů a novinkách v urologii
3. snažit se o výměny zkušeností a tím zajištění včasné diagnostiky u všech urologických příznaků, protože velká část evropské populace nevnímá lékařskou pomoc.

Nový přednosta zavedl *pravidelné porady* s vedoucími oddělení, se staničními sestrami, s vedoucími anesteziology-intenzivisty, se školiteli, se školenci – rezidenty, nově definoval funkci sálového lékaře, zavedl algoritmus perioperační antibiotické profylaxe, zavedl *písemný protokol* pro rozhodnutí multidisciplinárního onkologického týmu, *indikační protokol* k operaci, primář kliniky dr. Zámečník implementoval do provozu kliniky jako první ve VFN *předoperační protokol* společný pro urologii, anesteziologii a sestry.

Dále bylo zahájeno pravidelné konání katedry 1. LF, všechny lekce pro mediky jsou nyní uvedeny v e-learningové podobě – v českém i anglickém jazyce, rozšířil se tým asistentů 1. LF a byla též rozšířena *praktická výuka* i na spolupracující pracoviště (Ústřední vojenská nemocnice, Thomayerova nemocnice, Nemocnice na Bulovce); v praktické výuce při stážích z urologie byl dále rozvíjen a studenti využíván kreditní systém, byly zrekonstruovány *webové stránky* kliniky, začali jsme vydávat *výroční zprávy* atd. Pravidelné *klinické semináře* jsme transformovali na platformu mezioborového dialogu jak v rámci VFN, tak i s ostatními spolupracujícími institucemi. Každý rok připravujeme program v rámci evropského „Urology Week“, včetně tiskových konferencí.

V posledních dvou letech jsme za podpory ředitelky VFN a díky úsilí předsednictva Tenisového klubu Konstruktiva Praha mohli zorganizovat „*Dětský den*“ pro děti všech zaměstnanců kliniky, pořádáme *adventní koncerty*, nadále (cca již po deváté) přednosta zajišťoval *vánočního kapra* pro každého zaměstnance, pacientům při tradičních vizitách 24. prosince osobně rozdáváme *novoročenky* aj.

T. Hanuš navrhl novou *koncepci dětského oddělení* – koncentraci veškeré dětské urologie na 4. patro kliniky, jejímž výsledkem bylo nejen rozšíření lůžkového kapacity dětského oddělení. Tuto změnu bylo možné uskutečnit jen v návaznosti na centrálně požadovanou restrikci dospělých lůžek, vedoucí ke zrušení odd. C ve 4. patře. Podařilo se tak nejen zvý-

Účastníci Dětského dne Urologické kliniky

Program
My, sportovní a hudební program, občerstvení zajištěno zdarma

SPJOJENÉ BUSEM OD BUDOVOV KLINIKY, ODJEZD V 15:00 HOD. NEBO METRO „C“ BUDĚJOVICKÁ A DÁLE PAK BUSEM Č. 170 ZASTÁVKA NA VRSTEVNÍCI

TEŠÍME SE NA SETKÁNÍ S VÁMI A VAŠIMI PŘÍBUZNÝMI A PŘÁTELI

Tomáš Hanuš
PŘEDNOSTA

Olga Křpatová
VRCHNÍ SESTRA

Libor Zamečník
PRIMÁŘ

PŘÍHLÁŠKY S UVEDENÍM OSOB PŘIJÍMAJÍ STANIČNÍ SESTRY NEBO SEKRETÁŘKY

VEDENÍ UROLOGICKÉ KLINIKY I. LF UK A VFN V PRAZE ZVE VŠECHNY SPOLUPRACOVNÍKY S JEJICH DĚTMI, VNUČATY A PŘÁTELI NA

DĚTSKÝ DEN nejen pro děti

Místo se koná v pondělí 8. 6. 2015 od 15.30 hod. v areálu Společného klubu Konstruktiva (Moss Skydly 107/3, Praha 4 - Běč)

šit počet dětských lůžek, ale též vytvořit novou denní místnost pro sestry (s denním světlem a hygienickým zázemím), zavést přísné oddělení sanitárního provozu, vytvoření terapeutického pokoje, získat nové místnosti pro školu v rámci uzavřeného oddělení, dále přesun ambulance dětského urologa a pediatra, jakož i urodynamické vyšetřovny, do prostor 4. patra. Rekonstruované dětské oddělení bylo slavnostně otevřeno za přítomnosti ředitelky VFN, děkana 1. LF a novinářů, kteří se zúčastnili tiskové konference konané k této příležitosti.

Rovněž na dalších dvou lůžkových odděleních A a B byly po vzoru dětského oddělení adaptovány *denní místnosti pro sestry*, vznikly nové klimatizované *přípravný léků*, rozšířil se počet PC pro elektronické zápisy lékařských vizit v centrech oddělení, navýšil se počet nadstandardních pokojů a zlepšilo se jejich vybavení, na obou lůžkových odděleních pro dospělé se vybudoval jeden *bezbariérový pokoj*, a oddělení byla zabezpečena bezpečnostními poloautomatickými *posuvnými dveřmi*.

Přednosta kliniky děkuje staniční sestře V. Červenkové za přítomnosti ředitelky VFN Mgr. D. Juráskové (vlevo) za její mnohaleté úsilí při adaptacích ambulantního traktu kliniky

V traktu operačních sálů byl po náročné stavební adaptaci osazen *nový sterilizátor*, byl proveden přesun a adaptace *nové místnosti pro zápis* operačních záznamů na denní místnost lékařů, zlepšila se vybavenost místností pro sálové sestry, a byla upravena *nová šatna* pro lékařky a sálové sestry.

Oddělení JIP kliniky bylo v době vedení kliniky prof. Dvořáčkem a primářem Novákem kompletně zrekonstruováno a s podporou tehdejšího ředitele VFN dr. Holcáta maximálně vybaveno, byla zavedena trvalá péče intenzivisty, a takto výborně „slouží“ dodnes. V posledních pěti letech bylo tedy třeba na odd. JIP jen vylepšit zázemí denní místnosti sester.

V prostorách 1. patra (původně hemodialyzační jednotka) bylo po „neprůchodném“ jednání s VZP o zřízení jednotky jednodenní léčebné péče rozhodnutím přednosty z roku 2014 vytvořeno „*administrativní centrum*“ kliniky. Po ukončení postupné adaptace sem byla přesunuta kancelář ekonomky, agenda zdravotních pojišťoven, kancelář správce kliniky, správce IT, přijímací kancelář kliniky vč. čekárny pro pacienty čekající na plánovaný *příjem*, je zde také kancelář LERV a konzultační místnost (t. č. využívána pro anesteziologická konzilia).

V 5. patře kliniky se již před rokem 2009 z grantu MŠMT (řešitel T. Hanuš) realizovala adaptace dřívější tzv. klubovny kliniky na *laparoskopickou učebnu*

vybavenou digitálním laparoskopickým trenažérem. Díky podpoře ze strany 1. LF UK bylo modernizováno vybavení studovny kliniky, byla *adaptována posluchárna* za účelem rozšíření její kapacity, vzniklo nové *kontaktní místo* pro jednání organizátorky výuky s posluchači, v areálu sekretariátu kliniky byla vytvořena *nová jednací místnost* a v sekretariátu byla instalována klimatizační jednotka.

Nejvíce změn však v posledních pěti letech proběhlo v přízemí kliniky, kde je soustředěna ambulantní péče. Prvním principem změn bylo oddělení akutní péče od chronické – poradenské. Proto postupně vzniklo vedle pěti místností pro akutní pacienty dalších pět pro tzv. specializované poradny, a jedna ambulance (s podporou 1. LF UK) jako *výuková – „modelová“* pro posluchače 1. LF. Největší ambulance vznikla po adaptaci původní cytologické (předtím biochemické) laboratoře. Kromě toho byla do ambulantního traktu z 1. patra přesunuta *urodynamická vyšetřovna*, jedna místnost sloužící původně jako sklad byla adaptována na *místnost sterilizace* pro potřeby ambulance. V části detašovaného pracoviště RDG kliniky vznikl nový *endoskopický sál* se zázemím pro pacienty i pro přípravu flexibilní cystoskopie, vč. videozáznamu vyšetření. Poměrně rozsáhlou úpravou dalšího sálu (původně pro RTG skiaskopické vyšetřování) se rozšířil prostor RTG archivu, a hlavně vznikl nový prostorný sál (tzv. *SONO sál*) pro ultrazvuková

vyšetření vč. provádění transrektálních biopsií prostaty. Podařilo se též zrušit nevyhovující zařízení *bufetu* v přízemí, jsou připraveny prostory vedle výtahu k jeho rozšíření, podobně jako jsou hotové plány na vybudování důstojnější a diskrétnější *recepce* – zóny pro přicházející pacienty k ambulantnímu ošetření (v návaznosti na stávající trakt kartotéky).

Z uvedeného přehledu je vidět, že klinika za relativně krátkou dobu pěti let prošla sice dílčími, avšak ne zcela zanedbatelnými adaptacemi. Zde je příležitost pro přednostu kliniky, aby jmenovitě **poděkoval** za inspiraci, podporu i korekci nápadů *vrchní sestře O. Krpatové, primáři L. Zámečnickovi a doc. Kočvarovi* a vyzvednout úsilí *všech staničních sester* a trpělivost s jakou realizaci navržených změn nesly a pomáhaly při nich. S ohledem na rozsah a počet změn v ambulantním traktu největší zátěž na sobě měla jistě především **staniční sestra Věra Červenková**. Sama byla a dosud je nepřebernou studnicí námětů a nápadů ke změnám a vitality a optimismu při jejich realizaci.

Nelze v této souvislosti nezmínit správcovou kliniku, paní *Jaroslavu Jedličkovou*, která musela vždy koordinovat všechny akce z hlediska logistického, termínového atd. Samozřejmě, že každá adaptace byla náročná i finančně – v této souvislosti jsme ocenili vstřícnost vedení VFN a 1. LF UK, bez jejichž podpory a souhlasu by tyto práce ve prospěch našich pacientů, studentů a spolupracovníků nemohly proběhnout.

V této souvislosti nutno zdůraznit, že rozvoj kliniky byl usnadněn četnými dary od jednotlivců i díky partnerství s významnými firmami. Ocenili jsme také význam darovacího konta pro kliniku (především na 1. LF UK), neboť k žádné z výše popsaných rekonstrukcí nebylo možné použít např. prostředků z Nadačního fondu Lucie. Finanční prostředky z konta NF však byly často použity pro technické vybavení kliniky – více viz v kapitole Nadační fond Lucie.

Jistěže klinika za dobu 40 let své existence musela podstoupit významné rekonstrukce již do roku 2009 – jednalo se např. o technicky i ekonomicky náročné akce, jako byla rekonstrukce 5. operačního endoskopického sálu, sálu pro LERV, novou JIP kliniky, rekonstrukce některých lékařských pokojů v 5. patře kliniky, nové operační stoly a lampy atd. Tento text se však zaměřil pouze na posledních několik let.

(Fotografickou dokumentaci viz kapitola *Fotogalerie*)

Tradici se na klinice staly atraktivní **Adventní koncerty** kliniky v prostorách foyer kliniky pro pacienty, přátele a zaměstnance Urologické kliniky – více v kapitole *Koncerty*.